

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ของครูในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

The Results of Using the Teaching and Learning Management Model
According to the Educational Guidelines Multicultural Perspectives of
Teachers in Multicultural Classrooms

เสาวลักษณ์ เรืองศรี

Sowaluck Rungsri

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประเทศไทย
Faculty of Sciences and Technology, Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

กิตติวิมล เดชชวานากร *

Kittiwin Dhedchawanagon*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประเทศไทย
Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, Thailand

วรภาพร บุญยวงศ์วิวัชร

Varaphon Boonyawongwiwat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประเทศไทย
Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author

E-mail: saowaluk_reu@cmru.ac.th, kittiwin.dhe@pcru.ac.th* and jazzjazz_7217@hotmail.com

(Received : July 30, 2021 Revised : August 29, 2022 Accepted : August 31, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพัฒนาโดยใช้กรอบแนวคิดหลักของการศึกษาพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ James (2001) ซึ่งพื้นที่วิจัยคือโรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 9 คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม และ

2) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม เพื่อประเมินองค์ประกอบของคู่มือการใช้และแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทั้ง 2 แบบเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ทำการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยนำแบบสอบถามและแบบประเมินที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแบบประเมิน แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ซึ่งพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูกับการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ครูมีการตระหนักรู้อย่างมากต่อการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดที่มีมิติที่หลากหลายแตกต่างกัน ตามแนวคิดของ James (2001) ได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ 5 มิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบูรณาการเนื้อหา ด้านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ด้านการลดความมีอคติ ด้านความเท่าเทียมกันทางการศึกษา และด้านการเพิ่มศักยภาพให้แก่แบบแผนที่ถือปฏิบัติภายในโรงเรียน ดังนั้นข้อค้นพบนี้จึงนำมาเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกัน โดยเป้าหมายคือความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยก และส่งผลถึงความเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรมในห้องเรียน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา

Abstract

The goal of this research was to examine the impact of instructors in multicultural classrooms utilizing the learning management model in accordance with their multicultural education approach. This study is in the creation stage and draws heavily on the James (2001) idea and the primary conceptual framework of multicultural education. The sample group consisted of instructors in the lower secondary school of three groups of learning disciplines, the research site was an opportunity expansion school in the province of Phayao. Including, Thai language subject, social studies subject religion and culture, and academic career and technology, totaling 9 people, use purposive sampling method. The instruments used in the research were 1) a form to assess the suitability of the components of the teaching and learning model based on the concept of learning management that emphasizes the differences between individuals according to the approach to multicultural education, and 2) appropriateness assessment form for teaching and learning manuals in accordance with multicultural education guidelines to assess the composition of the instruction manual and learning management plan. Both assessment forms are a 5-level rating scale that was assessed

by 3 experts to determine the content validity by calculating the index of conformity (IOC). All returned questionnaires and assessment forms were used to check the accuracy of the questionnaire and assessment responses, and data on problem conditions and learning management effectiveness were analyzed in accordance with recommendations for multicultural teacher education, the data were statistically analyzed. According to James (2001), the idea of multicultural education is divided into five dimensions, it was discovered that the teacher's learning management model and the development of learners in the multicultural classroom, teachers have a strong awareness of multicultural education based on the concept of different dimensions. In terms of content integration, knowledge building processes, bias reduction, educational equality, and in terms of enhancing the potential of the patterns practiced within the school. These findings are utilized to inform multicultural education, which is a concept that begins with giving each student significance. In order to eliminate prejudice and create a multicultural society in the classroom, it must offer a learning environment that is equitable in nature.

Keywords: Learning management, Multicultural classroom, Multicultural education

บทนำ

หากกล่าวถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและทางด้านวัฒนธรรม ท่ามกลางสังคมที่มีความแตกต่างดังกล่าว เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าความแตกต่างนั้นมาจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และศาสนา ย่อมมีวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละสังคมที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การแต่งกาย การกินอยู่ และพิธีกรรม จึงส่งผลให้มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ก็ยังมีส่วนที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มจะมีลักษณะการกินอยู่ ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยม ที่แตกต่างกันไปจากคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตที่ราบสูงหรือเขตทะเลทราย ตลอดจนรูปแบบทางเศรษฐกิจ สภาพทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ลักษณะงาน และการทำงาน จะทำให้มีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปด้วย ดังเช่น คนที่มีความคิดแบบตะวันตก นิยมใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ซึ่งจะแตกต่างกับการดำรงชีวิตแบบเกษตรกรรมหรือพึ่งพาธรรมชาติ แต่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ต่างก็ต้องการคนที่เชื่อว่า คนทุกคนสามารถคิด เชื่อ และปฏิบัติแตกต่างกันได้ ในขณะที่เดียวกันการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างก็จะช่วยให้เราปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ช่วยลดช่องว่างและยังเป็นการเพิ่มโอกาสในเรื่องสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย (Dechchanakorn, 2020)

แนวคิดของ Pihanthananon (1994) ได้กล่าวถึงเรื่องการเคารพความหลากหลายของกันและกันอย่างเท่าเทียม เพื่อชีวิตที่ดีที่สุดในฐานะพลเมืองของโลกเอาไว้ว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความ

แตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น พบว่าการติดต่อกันบ่อยครั้งระหว่างเพื่อนจากอีกหนึ่งวัฒนธรรมมักก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ระหว่างบุคคล โดยการวิจัยนี้ได้สรุปว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนหรือกระทั่งความสัมพันธ์เชิงโรแมนติคช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สะดวกสบายขึ้นผ่านความสัมพันธ์” ซึ่งพวกเขาแนะนำว่ากลไกของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ก็คือ “ความยืดหยุ่นทางใจ” ที่สอดคล้องกับการปฏิสัมพันธ์กับคนที่มาจากวัฒนธรรมอื่น หรือเรียกอีกอย่างว่าการ “ลัดอิกโก้” นั่นเอง

ทางด้าน Bunyaphithak (2015) กล่าวว่า ในสังคมเรานั้นมีความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคใหม่ที่ทุกส่วนในโลกเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างง่ายดาย ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ และทัศนคติต่างๆ แม้จะเป็นสิ่งธรรมดาที่มีอยู่ในสังคมมาช้านาน แต่เมื่อโลกที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันความแตกต่างเหล่านี้ก็ยิ่งเด่นชัดขึ้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าเราต้องเผชิญกับความแตกต่างหลากหลายในด้านต่างๆ ในสังคมทุกๆ วัน ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะยอมรับและเข้าใจความแตกต่างเหล่านั้นคือหัวใจสำคัญที่จะทำให้เรามีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หน้าที่ของพ่อแม่คือการเตรียมลูกให้พร้อมที่จะอยู่ในสังคมที่หลากหลายนี้อย่างมีความเข้าใจ เพื่อที่ลูกน้อยจะสามารถทำงานและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในที่สุด ในภาษาอังกฤษมีคำว่า “Tolerance” ซึ่งหมายถึงทัศนคติที่เปิดกว้างและมีความอดทนอดกลั้น ยอมรับความแตกต่างของปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ยังหมายถึงการเรียนรู้จากผู้ที่แตกต่างจากเรา ให้เกียรติและให้คุณค่ากับความคิดความเชื่อประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่าง และการหาจุดกึ่งกลาง ความสมดุลในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

การสร้างความเข้าใจให้เกิดการยอมรับและเคารพในความต่างกันของกลุ่มชนที่มีหลากหลายวัฒนธรรม ในสถานศึกษาหรือนโยบายการศึกษาจะต้องจัดให้มีความหลากหลายที่เหมาะสม และจะต้องไม่เป็นสาเหตุของการแบ่งแยกทางสังคม โดยโรงเรียนทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้าหากนักเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่ได้เรียนรู้เรื่องความหลากหลายวัฒนธรรมจากกิจกรรมของโรงเรียนก็อาจจะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จากชุมชนก็ได้ ซึ่งความสำคัญของการศึกษาพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในการศึกษาทุกระดับ ที่สถานศึกษาจะต้องช่วยให้เด็ก เยาวชน ประชาชนเข้าใจ ไม่เกิดความรังเกียจ และจะต้องเกิดการยอมรับในความแตกต่างเรื่องของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิความเชื่อ ความเป็นอยู่ เพศ ที่อาจจะไม่ได้รับความเท่าเทียมกันในบางเรื่อง ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว นั่นก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ที่จะต้องหาวิธีการให้เด็ก เยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจ และค่อยๆ ซึมซับที่จะยอมรับความต่างดังกล่าว ซึ่งในบางสถานศึกษาจะมีกำหนดการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และมีจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจดังกล่าวนี้ โดยกิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงออกอย่างเต็มที่ เพื่อให้เด็กต่างวัฒนธรรมได้เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อที่มีหลากหลายต่อกันและกัน ถือว่าเป็นการให้การศึกษามีมุมมองที่กว้างขวาง แตกต่างไปจากการให้การศึกษแบบเดิม ที่เน้นวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของกลุ่มประชาชนกลุ่มใหญ่แต่เพียงอย่างเดียว

ความสำคัญและเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจึงเป็นแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ดีที่สุด องค์กรประกอบสำคัญที่จะนำสถานศึกษาให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แสดงถึงความเท่าเทียมกัน ไม่ได้มุ่งไปที่ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง แต่สถานศึกษาต้องมีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งหลักสูตร อีกทั้งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของความเป็นเลิศ คือ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยก และส่งผลถึงความเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรม (Assalihin, 2010)

ดังนั้นโรงเรียนพหุวัฒนธรรมจึงหมายถึงกลุ่มคนหรือกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคมและการศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่เป็นพื้นที่การศึกษา นักเรียนที่มาจากแต่ละชุมชนจะมีการปฏิสัมพันธ์กันในด้านสังคมมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกในโรงเรียนและชุมชน จะต้องเรียนรู้ถึงระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมปฏิบัติหรือควรละเว้นตามมารยาทของกันและกันในแต่ละชุมชน เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นและนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณี ซึ่งเราไม่อาจจะปฏิเสธได้เลยว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นในแต่ละสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือชุมชน จึงต้องมีกำหนดให้มีระเบียบแบบแผนในการประพฤติและปฏิบัติต่อกันระหว่างกันในชุมชนด้วยกันและคนต่างชุมชน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย และสวยงาม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โรงเรียนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยเองมีคำถามในการศึกษาว่า “อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง, เย้า, ไทยเหนือ และไทยอีสาน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขในโรงเรียน” เพราะที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ.2540 ได้เกิดปัญหาภายในสถานศึกษาก็คือ บทบาทของครูผู้สอนในโรงเรียนล้วนแล้วแต่เป็นคนไทยพื้นเมืองในพื้นที่ และก็เป็นครูจากต่างถิ่นที่เป็นคนไทยพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีครูที่เป็นคนในชุมชนไทยอีสาน และชุมชนม้ง เข้ามามีบทบาทในการสอนภายในโรงเรียนเลย ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นคนไทยพื้นเมืองดังกล่าวไม่เข้าใจในความแตกต่างแต่ละวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้ทุกๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มมีข้อตกลงหรือร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวที่เกิดขึ้น จึงให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนโดยมาจากคนในชุมชนไทยอีสาน ชุมชนไทยพื้นเมือง ชุมชนเย้า และชุมชนม้ง เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาตำบลร่วมกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกีดกันทางวัฒนธรรมหลักที่ต่อวัฒนธรรมรองภายในโรงเรียนก็ยังคงเป็นปัญหายืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้นักเรียนแต่งกายชุดพื้นเมืองทุกวันศุกร์มาโรงเรียน เพราะภายในโรงเรียนมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ให้นักเรียนแต่งกายพื้นเมืองที่ทางโรงเรียนกำหนด ซึ่งเป็นชุดของคนไทยพื้นเมืองเท่านั้น เด็กนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นจะแต่งกายด้วยชุดประจำชาติพันธุ์ของตนเองได้ก็ต่อเมื่อมีกิจกรรมกีฬา หรืองานของโรงเรียนเท่านั้น ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์

อื่นๆ ไม่สามารถแต่งชุดประจำชาติพันธุ์ของตนเองมาโรงเรียนได้ ในเรื่องของภาษาเองก็ถือว่าเป็นปัญหาอยู่เช่นกัน นักเรียนทุกคนถูกห้ามใช้ภาษาแม่ที่เป็นภาษาถิ่นของตนเองภายในโรงเรียน เพราะครูและเพื่อนจะฟังไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจ ทำให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะกลุ่มชาติพันธุ์อะไรเมื่อเข้ามาอยู่ภายในโรงเรียนก็ต้องใช้ภาษาไทยกลาง และภาษาคำเมืองของคนไทยพื้นเมืองเป็นหลักในการติดต่อสื่อสารกัน นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาถิ่นของตนเองได้ก็ต่อเมื่ออยู่ภายนอกโรงเรียนหรืออยู่ในชุมชนของตนเองเท่านั้น

ไม่เพียงแต่ในเรื่องของภาษาที่เป็นปัญหาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมเท่านั้น การให้นักเรียนสวมมนต์หน้าเสาธงตอนเช้าทุกเช้าก็ถือว่าเป็นการขัดต่อศาสนาอื่น เช่น นักเรียนไทยอีสานบางส่วน และนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งและเย้าบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ทางผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการโรงเรียนควรให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงความแตกต่างหลากหลายชาติพันธุ์ภายในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมประเพณีของตนและวัฒนธรรมประเพณีของคนอื่น โดยอาจจะผ่านกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกความเป็นชุมชนไทยอีสาน ชุมชนม้ง ชุมชนเย้า ชุมชนไทยเหนือ สอนให้รู้ถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมโรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับและการเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ Leepreecha & Sakboon (2016) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “รัฐไทยได้มีนโยบายและการจัดการศึกษาสำหรับชนเผ่าพื้นเมือง ในภาคเหนือของประเทศไทยมาเป็นเวลากว่าห้าทศวรรษ โดยการจัดการศึกษานี้อยู่บนพื้นฐานของวิถีคิดแบบชาตินิยมไทยที่ให้ความสำคัญกับการหลอมรวมผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมต่างๆ ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชาติ ปฏิบัติการในการจัดการศึกษาของรัฐในระยะที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง นั่นคือเยาวชนซึมซับความเป็นไทย ด้วยการพยายามปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ให้เป็นไทย ในขณะที่พวกเขาเริ่มสูญเสียความมั่นใจในอัตลักษณ์ทาง ชาติพันธุ์ของตนเอง ประการสำคัญคือยังมีช่องว่างในการศึกษาของเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง เมื่อเทียบกับเยาวชนในสังคมกระแสหลัก”

ซึ่งจากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวพอที่จะสามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมนั้น เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ทุกคนยอมรับและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของตน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเอง และภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ ด้วยเช่นกัน และเป็นการรู้จักการเลือกใช้ความรู้ให้เกิดความเหมาะสม โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถ้านักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่ได้เรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากกิจกรรมของโรงเรียน ก็เรียนสิ่งเหล่านี้ได้จากภายนอกในสังคม ซึ่งทุกๆ คนจะได้เรียนรู้กับความหลากหลายของวัฒนธรรมที่มีในสังคม ดังที่นักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ในการศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งชาติพันธุ์ไทยเหนือ ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์เย้า และชาติพันธุ์ไทยอีสาน โดยในแต่ละชาติพันธุ์ก็จะมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเองที่ต่างกันไป ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนจึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เพื่อที่จะทำการจัดการเรียนรู้อุ้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

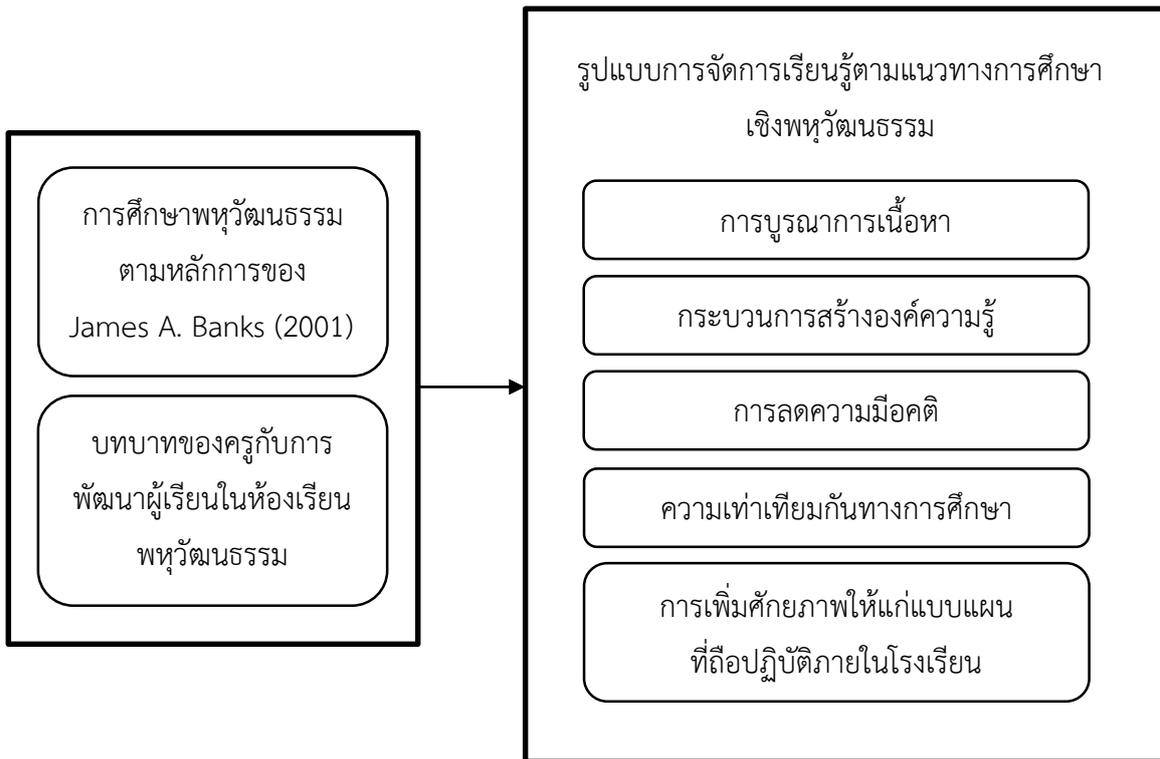

Figure 1 Research conceptual framework

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมด้วยวิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการร่างรูปแบบการเรียนการสอน จากนั้นตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 9 คน นำไปทดลองใช้สอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทาง

การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม วิเคราะห์ผลและการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขและจัดพิมพ์รูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปเล่มสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริงภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยให้เป็นไปตามการศึกษากิจการศึกษารูปแบบการเรียนพหุวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ James (2001) ที่ได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ 5 มิติคือ (1) ด้านการบูรณาการเนื้อหา (2) ด้านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ (3) ด้านการลดความมีอคติ (4) ด้านความเท่าเทียมกันทางการศึกษา และ (5) ด้านการเพิ่มศักยภาพให้แก่แบบแผนที่ถูกปฏิบัติภายในโรงเรียน

2) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม เพื่อประเมินองค์ประกอบของคู่มือการใช้และแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทั้ง 2 แบบเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ทำการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.61-1.00

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ดำเนินการทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพะเยา ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง แบบแผนการทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลเฉพาะหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 9 คน ทำการทดลองในเวลาเรียน ทั้งหมด 1 ภาคเรียนการศึกษา ในปีการศึกษา 2563 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม และแบบประเมิน ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยนำแบบสอบถามและแบบประเมินที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแบบประเมิน แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูกับการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ครูผู้สอนยังคงไม่มีการตระหนักรู้ต่อการศึกษพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดที่มีมิติที่หลากหลายแตกต่างกัน อย่างที่ James (2001) ได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ 5 มิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบูรณาการ เนื้อหา ด้านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ด้านการลดความมื่อคติ ด้านความเท่าเทียมกันทางการศึกษา และ ด้านการเพิ่มศักยภาพให้แก่แบบแผนที่ถือปฏิบัติภายในโรงเรียน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ด้านการบูรณาการเนื้อหา พบว่าหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ครูผู้สอนมีทักษะในการรวมวิชาต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเนื้อเดียวกัน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่แยกเนื้อหาตามศาสตร์ของสาขานั้นๆ ด้านการบูรณาการเนื้อหานี้จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับของสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่นในบูรณาการความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา ในการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละหัวข้อเรื่อง ครูมีการจัดเรียงหัวข้อเรื่องหรือหน่วยที่สอนเกี่ยวข้องกันมาสอนในเวลาเดียวกัน มีการลำดับเรื่องจากง่ายไปยากหรือจากใหญ่ไปย่อย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง เช่น ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูสอนเรื่องการเป็นพลเมืองดี ครู เริ่มต้นจากการสอนในเรื่องของการมีค่านิยมที่ดีงาม ไปหาเรื่องธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย และ ต่อเนื่องไปในเรื่องการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ทั้งนี้นักเรียนในห้องเรียน พหุวัฒนธรรมมีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ ครูผู้สอนจะคอยทำการยกตัวอย่างในเรื่องประเพณีและ วัฒนธรรมไทยของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

2. ด้านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ พบว่าหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ครูผู้สอนเองซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการที่จะควบคุม กระบวนการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในภาพรวมของการศึกษานั้นครูถือว่ามีความเข้าใจในบทบาท และคุณสมบัติที่ครูควรจะมี รวมทั้งทัศนคติที่ครูควรเปลี่ยน และสิ่งที่ต้องคำนึงถึง ซึ่งครูผู้สอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี จำนวนทั้ง 9 คน ในการดำเนินกิจกรรมการสอน ครูรู้จักบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน เห็นได้จากการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการควบคุมกระบวนการการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ และครูคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น ครูจะเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนจดประกายความคิดและกระตุ้นให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ครูจะรับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่ ผู้เรียนที่จะเรียนรู้ในลำดับขั้นตอนต่อไปเรื่อยๆ

3. ด้านการลดความมื่อคติ พบว่าหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิง พหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ในโรงเรียนที่ทำการศึกษานั้น สิ่งที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้เกิดจากการปะทะ กันทางวัฒนธรรมของนักเรียนทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์ นั่นก็คือชาติพันธุ์ไทยอีสาน ชาติพันธุ์ไทยเหนือ ชาติพันธุ์เข้า

และชาติพันธุ์มั่ง เนื่องด้วยการใช้ชีวิตวิถีที่แตกต่างกันของทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ครูผู้สอนพยายามที่จะใช้กลวิธีในการจัดการเรียนรู้เข้าช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งใดๆ ระหว่างนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทุกชุมชนก็ยังคงมีแรงยึดเหนี่ยวร่วมกันในการแสดงร่วมมือหาแนวทางการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน โดยไม่ใช้ความรุนแรงในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เลือกที่จะใช้วิธีแบบสันติ สร้างความสัมพันธ์ระดับบุคคล (นักเรียน) และระดับสังคม (ผู้นำชุมชน) เพื่อที่จะรักษาความสัมพันธ์ภายในโรงเรียนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีความเห็นอกเห็นใจกัน พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเคารพในสิทธิของกันและกัน อันเป็นสิ่งที่นำไปยังสันติสุขในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้บทบาทของครูจึงมีความพยายามในการสร้างเจตคติความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเห็นได้จากเจตคติที่เกิดจากการได้เรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีทักษะทางสังคมมากขึ้น มีกระบวนการคิดและมีการเรียนรู้จากมุมมองของผู้อื่น จากการจัดกิจกรรมการลดอคติของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงละคร การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง และการเผชิญสถานการณ์ เป็นต้น

4. ด้านความเท่าเทียมกันทางการศึกษา พบว่าในห้องเรียนเกือบทุกระดับชั้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จะมีเด็กพิเศษเรียนร่วมอยู่ด้วย หลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน ครูผู้สอนให้ความช่วยเหลือในเด็กกลุ่มพิเศษเป็นอย่างดี ครูจะพยายามสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ได้เข้าไปเพิ่มสมาธิให้เด็กเข้ามาจดจ่อกับสิ่งที่ทำ โดยใช้รูปแบบเพลง ผลปรากฏว่าเด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อนร่วมชั้นเรียนก็คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคอยเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันทุกคน ข้อค้นพบดังกล่าวทำให้ทราบว่าความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาในพื้นที่โรงเรียนศึกษา ครูผู้สอนมักจะพูดถึงเรื่องของการเข้าถึงทรัพยากรของผู้เรียนที่เท่าเทียม ตลอดจนความเสมอภาคกันทางความคิดของผู้เรียนด้วยเช่นกัน

5. ด้านการเพิ่มศักยภาพให้แก่แบบแผนที่ถือปฏิบัติภายในโรงเรียน พบว่าหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนพื้นที่ศึกษาได้จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม กำหนดขึ้นโดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาสำหรับสถานที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในระบบพื้นที่ของสถานศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญในการเตรียมเยาวชนซึ่งมีความแตกต่างทางสังคม เพศ ผิวดสี เชื้อชาติ และวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ทั้งความรู้ทักษะและเจตคติที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม การจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม จึงถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมให้มีความเข้าใจผู้อื่น ดังนั้นโรงเรียนพื้นที่ศึกษาจึงให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมขึ้นในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

การอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จึงนำมาเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกัน โดยเป้าหมายคือความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดความแบ่งแยก และส่งผลถึงความเป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรมในห้องเรียน ทั้งนี้การศึกษาพหุวัฒนธรรมทั้ง 5 มิติ ตามหลักการของ James (2001) ไม่ว่าจะในด้านการบูรณาการเนื้อหา ด้านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ด้านการลดความมีอคติ ด้านความเท่าเทียมกันทางการศึกษา และด้านการเพิ่มศักยภาพให้แก่แบบแผนที่ถือปฏิบัติภายในโรงเรียน โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเน้นเพื่อความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความวัฒนธรรมอื่นๆ มโนคติสำคัญที่นักเรียนจะได้รับการพัฒนาคือ มโนคติเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นๆ ในมิติต่างๆ โดยให้แนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมที่กระจายอยู่บริเวณทั่วประเทศของเราหรือประเทศต่างๆ ทั่วโลกนั้น นับเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมเหล่านี้มีทั้งความแตกต่างจากวัฒนธรรมของเรา และก็มีบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของเราเช่นกัน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pinla (2016) ที่ได้ศึกษาถึงแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูในยุคศตวรรษที่ 21 โดยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงตามศักยภาพให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์บนพื้นฐานความหลากหลาย โดยการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่กับผู้อื่นและการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดระดับสูง มีทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทักษะทางสังคม ตลอดจนมีคุณลักษณะสมรรถนะที่พึงประสงค์ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายด้วยวิธีการที่หลากหลายจากการบูรณาการสาระรายวิชาสังคมศึกษา ผสมกับบริบทท้องถิ่นชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ เพื่อเป็นการสร้างความสำนึกในความหลากหลายทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ตระหนักในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น และขยายวงกว้างในการยอมรับวัฒนธรรมที่กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน เกี่ยวกับกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ในโรงเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนมีอยู่หลายกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เองก็มีวัฒนธรรมประเพณีสืบทอดกันมาช้านาน โรงเรียนจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ จึงทำให้ผู้เรียนยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และนำไปสู่การการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและปราศจากความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะในพื้นที่โรงเรียนหรือพื้นที่ชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ

ถึงวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ ตลอดจนการละเล่นของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ซึ่งผู้เรียนในห้องเรียนมีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์เย้า ชาติพันธุ์ไทยอีสาน รวมอยู่กับกลุ่มคนไทยเหนือ ซึ่งเป็นคนพื้นราบและเป็นเจ้าของพื้นที่ดังกล่าวด้วย กิจกรรมดังกล่าวได้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน ในขณะเดียวกัน กลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมก็จะได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้เห็นความสำคัญ ยกย่อง และไม่คิดว่าวัฒนธรรมของตนเองอ่อนด้อยกว่าวัฒนธรรมของชาติพันธุ์อื่นๆ ทักษะคิดเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนต่างกลุ่มวัฒนธรรมเกิดความรัก ความสามัคคี และเห็นคุณค่าวัฒนธรรมซึ่งกันละกันได้ อย่างชัดเจน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Inrak (2014) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ โดยพบว่าบทบาทครูต่อการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากครูคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเจตคติค่านิยมทางเชื้อชาติที่ถูกต้องให้กับนักเรียน โดยผ่านกระบวนการสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังนั้น การรับรู้เจตคติและพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนต้องเป็นไปในทิศทางบวก ครูจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับแนวคิดในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย ครูจะต้องมีความรู้ เจตคติและทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และจัดกิจกรรมในบทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลาย

ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากการที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ การเรียนรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งคือให้นักเรียนได้ตระหนักว่าไม่ว่าเราจะเป็นแบบไหน มีความสมบูรณ์เพียงใด มาจากวัฒนธรรมใด หรืออยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมอย่างหลากหลายอย่างไรนั้น แท้จริงแล้วก็ต้องอยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยกัน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความภูมิใจในตนเอง ทำให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กพิเศษได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวตนของตนเอง ช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจและความสำนึกในคุณค่าให้แก่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กพิเศษ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wachiraprakarnpong (2009) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน โดยพบว่าปัจจุบันและความต้องการการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นการเฉพาะและเกณฑ์การวัดผลควรเป็นไปตามศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย

แม้กระทั่งสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรม ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้สร้างสื่อขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนามธรรมได้ง่ายขึ้น เพราะผู้เรียนจะได้เข้าใจและรับรู้ถึงแก่นสาระในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งกระตุ้นให้ใช้ความคิดและเร้าความสนใจสู่การปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอน มีอยู่หลายชนิดที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้มีทั้งสื่อประเภทโสตทัศน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพและเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนจะมีความ

สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมอื่นๆ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม นอกจากสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนในห้องเรียนแล้ว ครูผู้สอนยังจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความเข้าใจอันดีต่อวัฒนธรรมอื่นๆ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอนอีกด้วย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน วันสำคัญทางศาสนา และประเพณีสำคัญของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruangsri (2020) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปฏิบัติการสร้างครูผู้สอนห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยพบว่าด้านสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และเพศ ทั้งนี้ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเองก็ได้มีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ได้มีการเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องราวของชาติพันธุ์นักเรียน เช่น การให้นักเรียนนำเสนองานกลุ่มเป็นแผนผังความคิด โดยนำเสนอการเชื่อมโยงภาพความเป็นชาติพันธุ์กับเนื้อหาการเรียนรู้และข้อมูลในงานที่นำเสนอกิจกรรมนอกชั้นเรียน ได้มีการจัดทำสมุดเล่มเล็กนำเสนอเรื่องราวเป็นภาพ 3 มิติ ในการเล่าเรื่องราวที่จากมาหรือประเพณีวัฒนธรรมของนักเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้สอน ซึ่งในทางระดับนโยบายนั้น เริ่มต้นจากโรงเรียนควรมีนโยบายการจัดการศึกษาในบริบทที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และควรมีการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะของตนเอง เราจะพบเห็นว่าหลักสูตรที่ทางโรงเรียนใช้อยู่ที่นั่น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหลักสูตรทั่วไปที่ยึดเอาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยที่ไม่ได้เป็นหลักสูตรที่สะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมของผู้เรียนเลย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทางโรงเรียนก็ต้องมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับทุกกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงชุมชน ในวันสำคัญต่างๆ แนวปฏิบัติในโรงเรียนกับเรื่องดังกล่าวควรจัดให้มีนโยบายแนวปฏิบัติในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพหุวัฒนธรรม และในส่วนของนโยบายการสนับสนุนครูผู้สอนเองก็ต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนในด้านการจัดการสอนที่เป็นพหุวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ในระดับผู้สอนก็ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในบริบทที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในส่วนทางด้านเนื้อหาสาระในการเรียนการสอน ต้องมุ่งเน้นความเป็นพหุวัฒนธรรมที่เพียงพอ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนก็ต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต้องมีการบูรณาการความเป็นพหุวัฒนธรรมลงไปด้วย

ในการจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมสอนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกัน เกิดการยอมรับและเคารพในความหลากหลาย แต่ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดของนโยบายโรงเรียนที่ไม่ได้กล่าวถึงความหลากหลายของผู้เรียนในโรงเรียนใดๆ เลย ซึ่งเป็นเพียงนโยบายทั่วไปเท่านั้น ดังนั้นการจัดการศึกษาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ถึงแม้ในด้านหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนจะยังคงเป็นหลักสูตรแกนกลาง แต่ครูผู้สอนสามารถจัดทำหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะพหุวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เนื้อหาสาระในการเรียนการสอนต้องมีการปรับเพื่อให้มีความสำคัญกับและสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมต่างๆ ที่หลากหลายของผู้เรียน อีกทั้งครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในบริบทที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และให้ความสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยครูผู้สอนต้องสอดแทรกบูรณาการเนื้อหาความเป็นพหุวัฒนธรรมไปกับเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางนั้นด้วย

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ในโรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ และองค์กรนอกภาครัฐ ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษาในโรงเรียน ทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษา ในโรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม จะทำให้ได้ชุดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนพหุวัฒนธรรม ในด้านความสามารถและวัฒนธรรมต่างกันของผู้เรียน ที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคต่างๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดียิ่งขึ้น

แนวทางการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถาบันสังคมอื่น ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะนำมาซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ข้อถกเถียงเชิงวิชาการที่ได้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม นำไปสู่การพัฒนาครูผู้สอนสู่ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม และพัฒนาครูผู้สอนสู่ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

References

- Assalihin, S. (2010). *The effect of applying the module lessons on religion according to the concept of multicultural education on Academic achievement of grade 5. Students at the Graduate School Islamic University Yala.* (In Thai)
- Banks, J.A. (2001). *Approaches to multicultural curriculum reform.* In J. Banks and C.Banks (Eds), *Multicultural Education: Issues and perspectives.* Boston: Allyn & Bacon.
- Hargreaves et al. (Eds.). *The International handbook of education change* (Vol. 1, pp. 418-419). Berlin: Springer, Dordrecht.
- Banks, J.A. (2007). *School reform and student learning: A multicultural perspective.* In J.A Banks & C.A.M. Bank (Eds.), *Multicultural education: Issues and perspectives* (6th edition) (pp. 425-443). Hoboken, NJ: John Wiley and Sons Inc.
- Bunyaphithak, S. (2015). *Progress Report Document for Student Teacher Development Innovation Project for Strengthen learning management capacity for coexistence.* Bangkok: Fund Office Research Support (TRF). (In Thai)
- Dechchanakorn. K. (2020). *Sexual stigma against transgender students in Chiang Mai.* (Doctor of Philosophy field of study (Multicultural Studies), Graduate School, Chiang Mai University). (In Thai)
- Inrak, C. (2014). *Education management in multicultural society for tribal children in primary schools.* Northern border area. Faculty of Education Bangkok. Thonburi University. (In Thai)
- Leepreecha, P., & Sakboon, M. (2016). *Policies and management of government education towards indigenous peoples in Northern Thailand.* Chiang Mai: Department of Social Sciences and Development Faculty of Social Sciences Chiang Mai University. (In Thai)
- Pilanthananon, N. (1994). *The development of global citizenship. Compilation of the subject matter series. Nonthabur.:* (Graduate Studies, Department of Education, Sukhothai Thammathirat University). (In Thai)
- Pinla, W. (2016). Guidelines for enhancing the capacity of learning management in social studies for coexistence in multicultural society for teachers in the 21st century. *Veridian E- Journal, Silpakorn University, 9*(1), 1443-1458. (In Thai)
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/61855>

- Ruangsi, S. (2020). *Practice building teachers into multicultural classrooms*. (Doctor of Philosophy Program in Education (Multicultural Studies), Graduate School, Chiang Mai University). (In Thai)
- Wachiraprakarnpong, P. (2009). *Joint learning arrangements for children with special needs in schools under the Office of Secondary Education Service Areas in Bangkok*. (Master of Education Program Education Management, Dhurakij Pundit University). (In Thai)